

מסורת הש"ס

א) זרכוט נה: ג) ז"ל וכסנלו אל יגל לנך סן יראה ה' וגו' והשיב מעליו אפר, א) [וגליל כנ:], ד) [מגילה ל': תוספתא ע"ז פ"א], ס) שנת יב: ו) שנת סה: זכורות נה: ז) [תוספתא ע"ז פ"א], ח) [נמדר כ טז], ט) [שמיני פרשה טז], י) [ויקרא יא:] ס) [וכ"ה במקואות פ"ה מ"ה],

תורה אור השלם

- בנפל אויבך אל תשמוח ובפשלו אל יגל לבך: מפלי כר יז
- אשרי משכיל אל דל ביום קדצה ימשלחוּהּ: תהלים מא ב
- דורי נסע וְנוֹלָה מַנִּי כִּאֲדָה רַעִי קְפוּלָתִי כִּאֲרָג דָּחִי מִדְּלִי: יבצעני מיום עד לְקֵלָה חֲשִׁילִמִנִי: ישעיהו לח יב
- וְאִמְרוּ לוֹ מִדּוּעַ אֲתָה בָּקָה דָּל בֶּן הַמִּלֵּךְ בְּבִקְרֵי בְּבִקְרֵי דָלוּאִי תִגְדֵּל לִי וְאִמְרוּ לוֹ אֲמַנְטֹן אֲתָה תִמְרֹד אֲדוֹת: שמואל ב יג א
- כל פֶּעַל ה' לַפְעֻעֲהוּ וְגַם רִשְׁעֵי לְיוֹם קָדְשׁ: משלי טו ד
- ה' יִשְׁמְרֵהוּ וַיִּחְיֶהוּ וְאִשְׁרֵי כָאָרֶץ וְאֵל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אִיבָיו: תהלים מג א
- אָמַר אֵל רַחֲבֵעַם בֶּן שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה: וְאֵל כָּל בֵּית יְהוּדָה: וְגִנְיָמָן וְיִתְרֹד הָעָם לֵאמֹר: מלכים א יב כג
- ה' יִסְעֲדֵנוּ עַל עֵרֶשׁ דָּוִד מִשְׁכְּבוֹ הַקֶּבֶר בְּתֻלָּיו: תהלים מא ד

גליון הש"ס
גב' לא לסעור איניש.
עניי רש"י שנת דף יב ע"ב
ד"ה סועד וז"ל דגסתי כחן לא ליסעור:

מוסף רש"י

דכל דסני לי ליחדי לי.
וממון קן ישוב מיון אף מעלי (ברכות נה:).
מטרא במערבא.
גאָרן ישראָל, סהרא רבה פרת.
פרת מעיר דנבר שהוא יורד מארץ ישראל לנצל וגדל ממי הגשמים ויודעין בני כנל שירדו גשמים כשרי ארץ ישראל ושמים על אחיהם (שבת סה: וכו'י"ז בכורות נה:).
נהרא מכיפיה מתברך.
משפתו וממקורו ומסלעו, סלע מתרגמנין כיפה, מכיפיה מיבנך ולא ממי הגשמים (שבת סה:).
אין המים מטהרין בזוחלין.
אין מטהרין אדם וכלים העונלין כסן דרך זמילה וצריך להמשיכן למקוה ולטבול במקוה (שם)
דככל שעה היו מים טטפיין רבין עליהן (בכורות נה:).

בזוחלין ומקוה באשזבון אכל מעיין לא אימעט מאשזבון דמיא בתוספתא (מקואות פ"ה)
מעיין שמימיו מועטים וריבה עליו והרחיבו מטהר באשזבון ותנן נמי (שם פ"ד מ"ה) כל הימים במקוה והימים ממעיטת הס באין והייטו טעמא דלשון מקוה משמע אשזבון ולא זוחלין כדכתיב יקווי המים אל מקום אחד אכל מעיין בין זוחל בין עומד במקום אחד נקרא מעיין ומ"מ אי לאו אף חלק היה מקשיעין מקוה למעין לטהר בזמילה:

רש"י

בא"ש. חלה. ואית דגרסי בא"ש: כאילו שופך דמים. מפני שזני

אדם שנכנסין לבקרו עושים לו לחולה כל זרכיו: לא שיחיה ולא

שימות. שהרי אינו יודע צעניינו של חולה: דלא ליסרע מזליה.

דדילמא מתללנא לאלתר. אי נמי דלא לישתעי מילי עילויה: מכאן

ואילך. חזי דלא מתרפא אמר להו פוקו ואכריו: ריעים כנעמן. שריפאווהו מרעמו כגון אלישע דהוה צביא חזקן והשילו ענה לנעמן: אס יאמרו לך נעים צנה. צית המקדש: ווקנים אומרים ספור. ואל תצנה: וסימן לדבר מרחצתס. דכתיב (מלכים א יב) ויעוזב את עלת הזקנים וגו' ומרכז צית המקדש על אותה ענה. והמורה לא פירש צצית המקדש ואיכא דנרייתא^[דרקמי] דקתמי כהדיא צצית המקדש: לא לסעור. כמו (במדב טז) ופקודת כל האדם מתרגמינן וסעודא: סלה שעי קמייתא רווחא דעסיה. כדאמר בעלמא (כ"ב טז:) אידלי יומא אידלי קיירא. ודילמא אמר לא אכטריך למצעי רחמי עליה דליוו כל כך חולה: יסעדנו. כמו ולחס לנצב אנוש יסעד (סהלס קד): ומניין שהשפינה כו' שנאמר ה' יסעדנו. קרי ציה יסערנו. אי נמי יסעדנו ממש שמסעד שכינה על ראשו כדאמרן כהדיא ששכינה שרויה למעלה ממיעטו: ססדא רבה פרת. כשהנר פרת גדול הוי עדות לגשמים שיורדין לא"י דא"י גצוה מכל הארצות ובאין גשמים ונופלין צפרת ומתגדל מהן. והאי דאמר'י דנהר מתגדל ממי הגשמים הוי פלוגמא אדשמואל: נהרא מכיפיה מסנדיך. שנוצט מגדומיו ולא ממי גשמים: אלא

ויחייהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו י' ישמרהו מיצר הרע ויחייהו מן היסורין ואושר בארץ שיהו הכל מחבבדין בו ואל תתנהו בנפש אויביו שיודמנו לו ריעים כנעמן שריפו את צרעתו ואל יודמנו לו ריעים כרחבעם שחילקו את מלכותו תניא ד^[ר"ש] בן אלעזר אומר אם יאמרו לך ילדים בנה וזקנים סתור שמע לזקנים ואל תשמע לילדים שבנין ילדים סתוריה וסתירת זקנים בגין וסימן לדבר ירחבעם בן שלמה אמר רב שישא בריה דרב אידי ^אכלא ליסעור איניש קצירא לא בתלת שעי קרמייתא ולא בתלת שעי בתרייתא דיומא כי היכי דלא ליסח דעתיה מן רחמי תלת שעי קרמייתא רווחא דעתיה בתרייתא תקיף חולשיה ^באמר רבין אמר רב מניין שהקב"ה זן את החולה שנאמר ^גי' יסעדנו על ערש דוי וגו' ואמר רבין אמר רב מניין שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה שנאמר יי' יסעדנו על ערש דוי תניא נמי הכי יהנכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא ע"ג ספסל ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב ע"ג קרקע מפני שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה שנאמר יי' יסעדנו על ערש דוי ואמר רבין ^דאמר רב מטרא במערבא סהרא רבה פרת ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מתברך ופליגא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל אין המים מטהרין בזוחלין אלא

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

מ.

בא"ש. חלה: אין מצקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות. נראה צעניי דה"ק פעמים סלריך לבקש רחמים על החולה שימות כגון שמצטער החולה בחליו הרצה ואי אפשר לו שיחיה כדאמרין צפרק הנושא (כמוצות קד). דכיון דחזאי אמתיה דרבי דעל כמה זימנין לצית הכסא ואנח תפילין וקא מצטער אמרה יהי רצון שיכופו העליונים את התחתונים כלומר דלימות רבי. ומש"ה קאמר דהמצקר חולה מועילו בתפלתו אפי' לחיות מפני שהיא תפלה יותר מועלת ומי שאינו מצקרו אין צריך לומר שאינו מועילו לחיות אלא אפי' היכא דאיכא ליה הנאה בזמיתה אפי' אותה זוטרכי אינו מהנהו: לא ליסעור איניש.לא יצקר. ופקודת כל האדם^(א) מתרגמינן וסיעדא: קיירא כחלס שעי קמייתא רווחא דעסיה. וכסבור המקדש שמתרפא ואין צריך לבקש רחמים עליו: כסרייתא תקיף חולשיה. וכסבור שהוא צאפס תקוה ומתיאש מן הרחמים: לא ישב לא על גבי מטה ולא על גבי ספסל. איכא מנאן דאמר דדוקא כשהחולה שוכב על גבי קרקע שנמלא מצקר גצוה ממקום שכניה: אמר ר' אבהו אמר רב מטרא צמערנא ססדא רבה פרת. כשיורד מטר בא"י מעיד עליו פרת צצכל שכל שהוא גדול צידוע שאע"פ שלא ירדו גשמים כאן ירדו גשמים בא"י. ונפקא מינה שאסור לטבול זו לפי שאין מי גשמים הנוטפין מטהרין בזוחלין אלא באשזבון כלומר דקוו וקימי דתנינא בספריש) אי מה מעיין מטסה בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין ת"ל אף מעיין וצור'י מעיין מטסה בזוחלין ומקוה באשזבון הילכך כל היכא דאיכא למיחש שמא רבו נוטפיין על הזוחלין אסור והיינו כשהנהר גדול הרצה אכל אס היה הולך לאטו או שלא נתרצה אלא מעט דליכא לספקוי צרכית נוטפיין שרי כדתינא צתוספתא העיר ר' אלעזר צר גדוק על הזוחלין שרצו על הנוטפיין שהס כשרים ^ב: ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מסנדיך. מכיפיה מסלעו. כלומר ממקורו הוא מתגדל שאע"פ שאנו רואים שכשהגשמים יורדין נהרות מתרצים עיקר רבויין ממקורן הוא כדאמר'י צפרק סדר תעניות (תענית סה:.) אין לך כל טפח וטפח יורד מלמעלה שאין תהום עולה לקראתו טפחיים וממלא שלעולס זוחלין רבין על הנוטפיין דהא לטפח של גשמים איכא טפחיים דמעיין הלכך לשמואל מותר לטבול צנהרות לעולם אפי' אלא

רב חלבו בא"ש. פי' מלה כדאמר'י צנמה מליקין (דף ג.) מן קדס באשא צנמת: שובדיו ורביצו לפניו. לפני החולה צנזיו רבי עקיבא כי הנכנס לבקר את החולה מפקח כל זרכיו ומחיהו: אינו מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות. וזו היא רעה גדולה שאס היה מבקרו היה מבקש עליו רחמים ואפשר שנת רצון הוא ומהיה תפלתו נשמעת ומניעות גורם שימות: דלא ליהרע בזמיה. דנפל תורא חדדו סכיני (שנת לג.) ואולי בנקהס מועטת עיבקש שונאוו רעמו יתוסף חליו: משכיל אל דל. משגחי אליו לבקרו ולפקח זכרכיו: שריפאוו בצרעתו. שהשילוחו עלה לטבול צידין: רחבעם בן שלמה. שהשילוחו עלה לומר אפי' יסר אתכם בשטנים ואני בעתקריים: לא ליסעור. לא לפקוד: רורחא דציתיה. וסבור הוא שמתרפא ולא יתפלל עליו: תקיף חולשיה. וכבר הוא מסתכן שאין תפלתו מועלת לו: סהרא רבה פרת. כי מרכז גשמים שירדו בארץ ישאל גדל הנהר וריבה ורואין בני כנל ושמים צנוצות אחיהם: נהרא מכיפיה מתברך. מסלעו ומקדקדו מימיו גדלים כי רוב גדול הנהר מן התהום כדאיכא צתענית צפרק סדר תעניות (דף סה:.) שאין לך טפח יורדת מלמעלה שאין לך טפחיים עולין כנגדה הילכך לא יגדל הנהר ממי גשמים שנופלין במקום אחד: אין המים מטהרין בזוחלין. דמייסיקן שמא רבו עליו נוטפים שמי גשמים רבו על עיקר מי הנהר ונתצטלו כרוב ולא אמר קמא קמא צטיל שכל דבר שדרכו ליגדל וגם גדל

כלי הפסק לא אמר קמא קמא צטיל כמו שנבאר לקמן צפרק העור מן הירק (דף נח:.) וציון דליוו צטל נהפכו כולם לנטפים ותנן במסכת מקואות (פ"ה מ"ה) הנוטפין במקוה ומקוה אינו מטהר בזוחלין [וכו'] ת"ל אף חלק מעיין מטהר מקוה משמע אשזבון ולא זוחלין כדכתיב יקווי המים אל מקום אחד אכל מעיין בין זוחל בין עומד במקום אחד נקרא מעיין ומ"מ אי לאו אף חלק היה מקשיעין מקוה למעין לטהר בזמילה:

עין משפט ונר מצוה

בב א מ"י פ"ד מהל' אכל הל"ד:
בב ב מ"י שס הל"ה סמג ענין מד"ס ב טוש"ע יו"ד ס' שלה סעי' ד:
בב ג מ"י שס הל"ו טוש"ע שס סעי' ג:

תוספות
לסעור. אס יצקר לחולה. פוקד מתרגמינן וסעד: רווח נשימה. החולה וסבור המקדש החולה עובר לו חליו ומנע מלבקש רחמים: בתלת בברייתא תקיף חולשיה. ומקום מלבקש רחמים עליו: סהרא רבה פרת. שרבו מימיו מן הגשמים:

פירוש הרא"ש

רב חלבו בא"ש. פי' מלה כדאמר'י צנמה מליקין (דף ג.) מן קדס באשא צנמת: שובדיו ורביצו לפניו. לפני החולה צנזיו רבי עקיבא כי הנכנס לבקר את החולה מפקח כל זרכיו ומחיהו: אינו מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות. וזו היא רעה גדולה שאס היה מבקרו היה מבקש עליו רחמים ואפשר שנת רצון הוא ומהיה תפלתו נשמעת ומניעות גורם שימות: דלא ליהרע בזמיה. דנפל תורא חדדו סכיני (שנת לג.) ואולי בנקהס מועטת עיבקש שונאוו רעמו יתוסף חליו: משכיל אל דל. משגחי אליו לבקרו ולפקח זכרכיו: שריפאוו בצרעתו. שהשילוחו עלה לטבול צידין: רחבעם בן שלמה. שהשילוחו עלה לומר אפי' יסר אתכם בשטנים ואני בעתקריים: לא ליסעור. לא לפקוד: רורחא דציתיה. וסבור הוא שמתרפא ולא יתפלל עליו: תקיף חולשיה. וכבר הוא מסתכן שאין תפלתו מועלת לו: סהרא רבה פרת. כי מרכז גשמים שירדו בארץ ישאל גדל הנהר וריבה ורואין בני כנל ושמים צנוצות אחיהם: נהרא מכיפיה מתברך. מסלעו ומקדקדו מימיו גדלים כי רוב גדול הנהר מן התהום כדאיכא צתענית צפרק סדר תעניות (דף סה:.) שאין לך טפח יורדת מלמעלה שאין לך טפחיים עולין כנגדה הילכך לא יגדל הנהר ממי גשמים שנופלין במקום אחד: אין המים מטהרין בזוחלין. דמייסיקן שמא רבו עליו נוטפים שמי גשמים רבו על עיקר מי הנהר ונתצטלו כרוב ולא אמר קמא קמא צטיל שכל דבר שדרכו ליגדל וגם גדל